

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PACIENTŲ TEISIŲ IR ŽALOS SVEIKATAI ATLYGINIMO ĮSTATYMO NR. I-1562 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-773

Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2021 m. spalio 20 d. sprendimo Nr. SV-S-247 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 3 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Pritarti Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo Nr. I-1562 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-773 (toliau – Projektas), tačiau pasiūlyti tobulinti Projektą atsižvelgiant į šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Siekiant, kad vakcinų, skirtų vakcinuoti nuo užkrečiamosios ligos, dėl kurios paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas (toliau – pandeminės vakcinos), sukeltos žalos atlyginimas nebūtų laikomas valstybės pagalba, kaip ji suprantama pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 1 dalį, t. y. kad valstybė neprisiimtų išlaidų, kurias įprastomis rinkos sąlygomis turėtų dengti vakcinų gamintojai, Projekte turėtų būti nustatyta, kad pandeminių vakcinų sukelta žala paciento sveikatai atlyginama tik tada, jei, vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.292 straipsniu, jos neprivalo atlyginti vakcinos gamintojas, t. y. atlyginama tik kokybiškų pandeminių vakcinų sukelta žala paciento sveikatai;

2. Pagal Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo (toliau – Pacientų įstatymas) 24 straipsnio 6 dalį paciento sveikatai padaryta žala atlyginama, kai ji padaryta teikiant asmens sveikatos priežiūros paslaugas, t. y. kai ji padaryta dėl asmens sveikatos priežiūros įstaigos (įstaigos darbuotojo) veiksmų ar neveikimo, išskyrus, jei žala yra neišvengiama. Pandeminių vakcinų sukelta žala pacientų sveikatai (t. y. sunkius padarinius sukėlusios nepageidaujamos reakcijos) – tai žala, kilusi dėl vakcinų farmakologinių savybių, kai asmens sveikatos priežiūros įstaigos nepažeidė vakcinų laikymo, skyrimo ir kitų reikalavimų. Atsižvelgiant į tai:

2.1. pandeminių vakcinų sukeltos žalos paciento sveikatai atlyginimas neturi civilinės atsakomybės požymių (sunkius padarinius sukėlusios nepageidaujama reakcija į pandemine vakciną nėra susijusi su kitų asmenų neteisėtais veiksmais ar neveikimu, dėl kurių kiltų žala pandemine vakcina pasiskiepijusio asmens sveikatai), todėl Projekte siūloma nustatyti, kad šis žalos atlyginimas yra kompensacija – valstybės išipareigojimas atlyginti Pacientų įstatymo 24 straipsnio 7 dalyje nustatyto dydžio turtinę ir neturtinę žalą, o Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisijos (toliau – Komisija) sprendimai dėl pandeminių vakcinų sukeltos žalos kompensacijos skundžiami ne bendrosios kompetencijos, o administraciniam teismui;

2.2. žalos atlyginimas iš asmens sveikatos priežiūros įstaigų lėšų, t. y. Vyriausybės įgaliotos institucijos administruojamos sąskaitos, kurioje kaupiamos asmens sveikatos priežiūros įstaigų įmokos žalai atlyginti (toliau – sąskaita), būtų nepagrįstas ir neteisingas.

Įvertinus tai, kad skiepijimas pandeminėmis vakcinomis, kaip priemonė užkirsti kelią užkrečiamosios ligos, dėl kurios paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar)

karantinas, plitimui, yra skatinamas valstybės, siūloma Projekte nustatyti, kad pandeminių vakcinų sukelta žala atlyginama, tik jei ji patirta valstybės lygio ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino metu, o žalos atlyginimas išmokamas iš Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai numatytų valstybės biudžeto lėšų;

2.3. atsižvelgiant į šio nutarimo 2.1–2.3 papunkčiuose pateiktus pasiūlymus ir 5 punkte nurodytas priežastis, turėtų būti keičiama ne Pacientų įstatymo 2 straipsnio 9¹ dalis, o:

2.3.1. keičiamas Pacientų įstatymo 24 straipsnio pavadinimas, jį išdėstant taip:

„24 straipsnis. Paciento sveikatai padarytos žalos (turtinės ir neturtinės), išskyrus šio Įstatymo 24¹ straipsnyje nurodytą žalą, atlyginimas“.

2.3.2. Pacientų įstatymas papildomas 24¹ straipsniu, reguliuojančiu pandeminių vakcinų sukeltos žalos atlyginimą, jį išdėstant taip:

„24¹ straipsnis. Vakcinų sukeltos žalos (turtinės ir neturtinės) paciento sveikatai kompensavimas

1. Pacientas ar kitas asmuo, turintis teisę į žalos atlyginimą, norėdamas, kad jam būtų kompensuota žala, kilusi dėl sunkius padarinius sukėlusios nepageidaujamos reakcijos valstybės lygio ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje metu pasiskiepijus Vyriausybės nutarime dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo nurodyta vakcina (toliau – vakcinų sukelta žala), ne vėliau kaip per 3 metus nuo dienos, kai sužinojo ar turėjo sužinoti apie vakcinų sukeltą žalą, Vyriausybės nustatyta tvarka turi kreiptis į Komisiją su rašytiniu prašymu dėl vakcinų sukeltos žalos kompensavimo (toliau – kompensacija). Komisija prašymus dėl kompensacijos nagrinėja neatlygintinai.

2. Prašymų dėl kompensacijos pateikimui ir nagrinėjimui *mutatis mutandis* taikomos šio Įstatymo 24 straipsnio 2–7 dalys.

3. Kompensacija mokama, jeigu Komisija nustato, kad žala paciento sveikatai yra vakcinų sukelta žala ir vakcinų sukeltos žalos atlyginimui netaikomos Civilinio kodekso 6.292 straipsnio nuostatos.

4. Komisijos sprendime nurodyto dydžio žalos atlyginimą per 30 dienų po Komisijos sprendimo priėmimo dienos išmoka Sveikatos apsaugos ministerija iš jai skirtų valstybės biudžeto lėšų.“

2.3.3. Pacientų įstatymo 25 straipsnis papildomas 4 dalimi, ją išdėstant taip:

„4. Komisijos sprendimas, priimtas išnagrinėjus prašymą dėl kompensacijos, Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka gali būti skundžiamas administraciniam teismui. Šioje dalyje nurodytu atveju atsakovas byloje yra Komisija.“

3. Priėmus Pacientų įstatymą reikės pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. sausio 8 d. nutarimą Nr. 3 „Dėl Turtinės ir neturtinės žalos, atsiradusios dėl paciento sveikatai padarytos žalos, atlyginimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, taip pat sveikatos apsaugos ministro įsakymus, susijusius su Komisijos veikla, todėl siūloma nustatyti, kad įstatymas įsigalioja 2022 m. vasario 1 d. Atitinkamai Projekto 2 straipsnis papildytinas pavedimu Vyriausybei ir sveikatos apsaugos ministrui iki 2022 m. sausio 31 d. priimti įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

4. Projekto 2 straipsnio 2 dalyje, siekiant teisinio aiškumo, turėtų būti nustatyta, nuo kada skaičiuojamas 3 metų terminas kreiptis dėl pandeminių vakcinų padarytos žalos atlyginimo, kai ji padaryta iki Projekto (įstatymo) įsigaliojimo. Siūlytina nustatyti, kad šis terminas skaičiuojamas nuo įstatymo įsigaliojimo ir Projekto 2 straipsnio 2 dalį išdėstyti taip:

„2. Šis Įstatymas taikomas ir kompensacijoms dėl žalos, kilusios iki šio Įstatymo įsigaliojimo dėl sunkius padarinius sukėlusios nepageidaujamos reakcijos valstybės lygio ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje metu pasiskiepijus Vyriausybės nutarime dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo nurodyta vakcina. Šioje dalyje nurodytu atveju 3 metų terminas kreiptis dėl kompensacijos skaičiuojamas nuo šio Įstatymo įsigaliojimo dienos.“

5. Šiuo metu nėra aplinkybių, lemiančių būtinybę atlyginti žalą, kurią lemia sunkius padarinius sukėlusios nepageidaujamos reakcijos į vakciną, įtrauktas į Lietuvos Respublikos vaikų profilaktinių skiepimų kalendorių, patvirtintą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. V-955 „Dėl Lietuvos Respublikos vaikų profilaktinių skiepimų kalendoriaus patvirtinimo“ (toliau – kalendorinė vakcina):

5.1. dėl užkrečiamųjų ligų, nuo kurių skiepytis skirtos kalendorinės vakcinos, nėra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ar karantinas. Sergamumas šiomis ligomis nėra didelis, palyginti su sergamumu COVID-19 liga (koronaviruso infekcija), dėl kurios paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija (Lietuvos statistikos departamento 2021 m. gruodžio 9 d. paskelbtais duomenimis, 14 dienų sergamumo COVID-19 liga (koronaviruso infekcija) rodiklis Lietuvos Respublikoje siekia 846,4 atvejus 100 000 gyventojų).

Sergamumas kai kuriomis infekcinėmis ligomis 2010–2020 m. (Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centro, Nacionalinio visuomenės sveikatos centro, VU ligoninės Santaros klinikų duomenys, prieiga https://hi.lt/php/sr1.php?dat_file=sergl.txt)

Ligos pavadinimas	Kodas pagal Tarptautinės statistinės ligų ir sveikatos sutrikimų klasifikacijos dešimtąjį pataisytą ir papildytą leidimą „Sisteminis ligų sąrašas“ (Australijos modifikacija, TLK-10-AM)	2010	2015	2017	2018	2019	2020	
		100 000 gyv.	100 000 gyv.	100 000 gyv.	100 000 gyv.	100 000 gyv.	abs.sk.	100 000 gyv.
Difterija	A36	-	-	-	-	-	-	-
Kokliušas	A37	0.61	2.07	0.74	0.96	0.93	68	2.43
Haemophilus influenzae infekcija	A41.3, A49.2, G00.0	0.06	0.48	0.28	0.5	0.11	1	0.04
Tymai	B05	0.06	1.72	0.07	1.07	29.85	2	0.07
Kiaulytė (epideminis parotitas)	B26	2.81	1.34	1.59	0.93	1.15	10	0.36
Ūminis hepatitas B	B16.2, B16.9	2.29	1.1	0.49	0.46	0.50	10	0.36
Tuberkuliozė	A15-A19	50.8	41.9	39.5	32.9	31.32	591	21.1
Meningokokinė infekcija	A39	1.61	2.55	2.86	1.43	1.32	12	0.43
COVID-19 liga (koronaviruso infekcija)	U07.1, U07.21	-	-	-	-	-	112753	4034.3

5.2. skiepjimosi kalendorinėmis vakcinomis aprėptis yra pakankamai didelė. Higienos instituto duomenimis, 2020 m. jomis buvo pasiskiepiję nuo 90,1 iki 95,8 proc. (išskyrus 4 vakciną, į Lietuvos Respublikos vaikų profilaktinių skiepimų kalendorių įtrauktas po 2016 m., – šiomis vakcinomis paskiepyta nuo 66,8 iki 83,4 proc.) vaikų.

Ministras Pirmininkas

Sveikatos apsaugos ministras